

Polemika w sprawie notatki Marcina Karetty i Szymona Beucha pt. Przypadek lęgu strzyżyka *Troglodytes troglodytes* w ciele martwego jastrzębia *Accipiter gentilis* w 27 numerze Ptaków Śląska (2021)

A polemic on a note by Marcin Karetta and Szymon Beuch (2021) in the 27th issue of Birds of Silesia

Szanowna Redakcjo,

Po lekturze notatki Karetty i Beucha (2021) na łamach 27 numeru Ptaków Śląska chciałbym się odnieść do jej treści w formie polemiki.

W tytule pracy jest stwierdzenie „lęg”, podczas gdy Autorzy nie dostarczyli przekonujących informacji, że do lęgu doszło. Autorzy sami uczciwie konstatują, że brak było oznak lęgu, choć skoro miałyby to być jak podkreślają gniazdo ubiegłoroczne, to faktycznie takie oznaki (np. tzw. łupież, skorupki jaj) mogły się nie zachować. Tak długo jednak jak nie ma przekonujących dowodów lęgu, to fakt znalezienia gniazda gatunku ogranicza się do odnalezienia „gniazda”, które zresztą może pełnić różne funkcje, a nie „lęgu”. Na takiej purystycznej zasadzie działa cytowana zresztą Kartoteka Gniazd i Lęgów. Opis gniazda i ekologia lęgowa gatunku moim zdaniem wskazują, że do lęgu nie doszło (patrz poniżej).

Strzyżyk jest jednym z gatunków, którego samce budują tzw. gniazda samcze, opisywane także czasem jako „rozrywkowe”, służące manifestacji swojej fizycz-

nej jakości i które mają służyć przyciągnięciu partnerki do terytorium. Tylko w jednym na średnio 3–4 budowanym przez samca gnieździe dochodzi do lęgu, reszta służy albo jako gniazdo noclegowe dla osobników dorosłych a potem piskląt, albo po skojarzeniu się w pary przestaje być w ogóle w obszarze zainteresowania partnerów. To właśnie tylko jedno spośród kilku gniazd samica ostatecznie wykańcza, a oznaką, że jest lub będzie to gniazdo lęgowe jest obfite wyścielenie go włosiem i piórkami – materiałem, które umieszcza w gnieździe wyłącznie samica (Armstrong i Whitehouse 1977, Wesołowski 1983). Obfita wyściółka z włosia i piór z pewnością nie umknęłaby uwadze doświadczonych obserwatorów, którzy podają, że gniazdo składało się głównie z mchu. Wskazywałyoby to na znalezienie przez Autorów właśnie opuszczonego samczego gniazda strzyżyka, a nie gniazda w którym doszło do lęgu.

W moim bardziej już subiektywnym odczuciu znaleziono gniazdo tegoroczne dopiero w budowie, bowiem gniazdo zbudowane z mchu zawieszono z dala od

pnia uległoby całkowitemu przesuszeniu i taki mech nigdy nie zachowałby świeżości po upływie roku. Brak ptaków w dniu kontroli także jest nierozstrzygujący, mógł wynikać z dwóch faktów. Albo było to właśnie gniazdo samcze, niepilnowane tak jak gniazda lęgowe, albo z obecności ptaków poza najbliższym sąsiedztwem gniazda. Strzyżyki mają duże terytoria, w olsach 1–3 pary/ 10 ha (Wesołowski 1983) i o ile kontrola nie trwała bardzo długo, to ptaki mogły znajdować się w odległości nawet 200–300 m, w innej części terytorium, niezauważone.

Uważam doniesienie za ciekawe i cenne, absolutnie nie kwestionuję potrzeby publikowania takich prac! Możliwe, że odnaleziono gniazdo, które zawierało lęg w roku poprzednim, możliwe, że ja się całkowicie mylę w swej interpretacji obserwacji gniazda samczego. Zwracam uwagę jednak, że Autorzy całkowicie pominęli w dyskusji bardzo istotny aspekt ekologii gniazdowej gatunku, w wysokim stopniu tłumaczący opisywane stwierdzenie. Fakty podane w treści pracy jednak z całą pewnością nie uzasadniają użycia zwrotu „lęg” w jej tytule.

Grzegorz Hebda

Odpowiedź autorów

Chcemy serdecznie podziękować dr. Grzegorzowi Hebdzie za przesłaną do Redakcji czasopisma polemikę w sprawie napisanej przez nas notatki. Zdecydowanie zgadzamy się, że użycie słowa „lęg” zarówno w tytule pracy, jak i w jednym miejscu w tekście, zostało użyte na wyrost. Gniazdo nie zawierało żadnych śladów sugerujących, że mogło w nim dojść do zniesienia czy wylęgu piskląt. Mogło być to więc równie dobrze dopiero budowane gniazdo tegoroczne, jak i, co najbardziej prawdopodobne - wspomniane przez Grzegorza Hebdę – tzw. gniazdo samcze. Przygotowując tę notatkę skupiliśmy się przede wszystkim na nietypowości miejsca zbudowania gniazda strzyżyka (w korpusie martwego jastrzębia), niesłusznie pomijając istotne aspekty biolo-

gii lęgowej gatunku. Naszą uwagę zwrócił więc szeroki przegląd innych mniej lub bardziej typowych miejsc sytuowania gniazda przez strzyżyki, a także inne przypadki zasiedlania zwłok kręgowców przez inne zwierzęta. Notatka byłaby oczywiście pełniejsza, gdyby zawierała również choć skrótowy opis biologii lęgowej strzyżyka, przede wszystkim w kontekście znalezionej przez nas gniazda. Możliwe, że wtedy byłibyśmy bardziej ostrożni używając słowa „lęg” w tytule i treści pracy. Polemika nadesłana przez Grzegorza Hebdę jest więc doskonałym dopełnieniem i doprecyzowaniem treści naszej notatki, której właściwy tytuł powinien brzmieć: „Gniazdo strzyżyka *Troglodytes troglodytes* w ciele martwego jastrzębia *Accipiter gentilis*”.

Szymon Beuch i Marcin Karetta

Summary

One of our readers wrote to the editors that the information contained in a note from issue 27 (2021) under the title „Case of a Wren *Troglodytes troglodytes* breeding in the corpse of a Goshawk *Accipiter gentilis*” is inaccurate. The description of the situation in the article does not indicate actual breeding but only the presence of a nest where breeding did not necessarily occur. Male Winter Wrens build multiple nests within their territory. During courtship, males lead the females around to each nest and the female chooses which nest to use for breeding. In the case described in the article, there was no evidence of breeding (chick feces, egg remains), so the term „breeding” cannot be used in this case. The authors fully agree with this comment, and the actual title of the note should read: „Nest of a Wren *Troglodytes troglodytes* breeding in the corpse of a Goshawk *Accipiter gentilis*”.

Literatura:

Armstrong E. A., Whitehouse H. L. K. 1977. Behavioural adaptations of the Wren (*Troglodytes troglodytes*). *Biological Review* 52: 235–294.

Kareta M., Beuch S. 2021. Przypadek lęgu strzyżyka *Troglodytes troglodytes* w ciele martwego jastrzębia *Accipiter gentilis*. *Ptaki Śląska* 27: 88–91.

Wesołowski T. 1983. The breeding ecology and behaviour of Wrens *Troglodytes troglodytes* under primeval and secondary conditions. *Ibis* 125: 499–515.